

Børne- og Undervisningsministeriet

København, 10. december 2025

Høring vedr. udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Børne- og Undervisningsministeriet har ved høringsbrev af 3. november 2025 anmodet om eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Overordnede bemærkninger

Red Barnet har stor forståelse for ønsket om at skabe klarhed blandt lærere, pædagoger mfl. om, hvordan de ansatte må agere over for børnene. Samtidig er vi som børnerettighedsorganisation bekymrede over udsigten til en reel risiko for, at pædagogiske virkemidler erstattes af udvidede magtbeføjelser. Lovforslaget giver efter Red Barnets bedste overbevisning ikke den klarhed, der har været efterspurgt, men derimod en ganske bred hjemmel til at anvende magt over for børn – en hjemmel, som vil rejse nye spørgsmål om, hvornår og hvordan fysisk indgriben kan finde sted, og som kan føre til øget brug af magt over for børn i skolen. Dette finder Red Barnet dybt bekymrende, navnlig fordi der ikke med lovforslaget følger et fokus på faglig opkvalificering, supervision, kompetenceløft og konflikthåndtering, ligesom fokus på forebyggelse er fraværende i lovforslaget.

Børn, der ikke lever op til forventningerne om, hvordan et barn i skolen bør agere over for andre børn og voksne, har brug for at blive mødt af trygge og tydelige voksne, der kan guide i den rigtige retning. Ikke magtudøvelser. Langt de fleste børn vil søge at blive en del af fællesskabet, og vi ved fra vores arbejde og fra forskning på området, at meget uro i skolen kan forebygges ved, at alle elever oplever, at de har en værdig plads i fællesskabet, hvor de kan bidrage med det, de kan. Hvis børn bliver i tvivl om, om lærerne og de andre børn kan lide dem, kan de komme så meget på overarbejde, at de ikke længere handler ud fra den opdragelse og værdier, de har fået med hjemmefra, men derimod ud fra desperate forsøg på at opnå en plads i fællesskabet ved at skubbe til andre i det. Det er beklageligt, at der ikke forud for forslagens tilblivelse er foretaget en systematisk afdækning af problemerne på området. Der synes således ikke at

være klarhed om, hvor mange konkrete sager, vi har set i nyere tid, hvor lærere er blevet afskediget for at udøve magt i strid med de gældende regler på området, ligesom vi mangler et fyldestgørende billede af, hvor mange sager, der reelt har udviklet sig uhensigtsmæssigt og er mundet ud i magtanvendelse, og hvor de foreslåede regler ville have stillet både elev og lærer markant bedre, end det i dag er tilfældet. Uden et sådant overblik er det særdeles vanskeligt for lovgiver at give et betryggende bud på, hvordan nye magtanvendelsesbestemmelser bør udformes.

Red Barnet vil desuden understrege, at ny lovgivning på området ikke er tilstrækkelig – heller ikke hvis der bliver lavet en tydelig vejledning. Politikere og myndigheder må tage et større ansvar og sikre en god normering med den rette fagprofessionelle viden, kvalificeret hjælp og støtte til børn, hvis behov skoler og institutioner har svært ved at møde, og styrket samarbejde mellem hjem og skole.

Det er Red Barnets klare holdning, at magtanvendelsesbeføjelserne ikke skal udvides, men med fordel kan præciseres. I den proces må det stå helt klart, at målet er færre magtanvendelser – ikke flere. Dette *anbefaler* Red Barnet tilføjes f.eks. i lovbemærkningerne.

I det følgende gennemgås Red Barnets konkrete bekymringer vedrørende de foreslåede bestemmelser.

Ordet omsorg bruges for bredt

Det fremgår af forslaget § X1, stk. 2., at *"omsorgen for eleven skal varetages ud fra en konkret afvejning af elevens grundlæggende rettigheder og under hensyntagen til elevens alder, modenhed og funktionsevne samt under iagttagelse af proportionalitetsprincippet..."*. Det er Red Barnets holdning, at ordet omsorg bruges i en sammenhæng, som ikke er retvisende for, hvad der ligger i definitionen af omsorg. Omsorgsbaseret magt kendes fra plejehjem eller institutioner for voksne, der er utilregnelige eller på anden måde ikke er i stand til at klare sig selv. Det bør efter Red Barnets bedste overbevisning ikke indføres som et begreb i skoler mv. Problemet med denne bestemmelse i lovforslaget er, at ordet omsorg i virkeligheden kunne erstattes med ordet magtanvendelse eller afværgehjælp. En afvejning af grundlæggende rettigheder vil skulle foretages, når der anvendes magt overfor et barn, men ordet omsorg er så positivt ladet, at det ikke er retvisende at bruge i sammenhæng med magtanvendelse. Ved magtanvendelse kan der være tale om et nødvendigt hensyn til den enkelte elev eller til en gruppe af elever, og forskellige interesser skal derfor afvejes overfor hinanden, men sidestiller man omsorgsbegrebet med magtanvendelse eller såkaldt afværgehjælp, risikerer man at fjerne fokus fra det faktum, at magtanvendelse som oftest vil være resultatet af manglende mulighed for brug af pædagogiske virkemidler, herunder omsorg.

Red Barnet *anbefaler* på denne baggrund, at § X1, stk. 2 udgår af lovforslaget.

Proportionalitet ved afværgehjælp og fysisk magtanvendelse

Det fremgår af forslaget § X3, stk. 4, at *"Afværgehjælp og fysisk magtanvendelse skal udøves så skånsomt og kortvarigt, som omstændighederne tillader..."*. Denne formulering finder Red Barnet for bred, idet det ikke er nærmere præciseret, hvordan "omstændighederne" skal forstås. Det er problematisk, at det beror på en konkret vurdering, hvornår fysisk magtanvendelse er

proportionalt, uden at det i lovbemærkningerne nærmere konkretiseres, hvad der som et minimumskrav bør være forsøgt, før proportionalitetskravet kan være tilstrækkeligt iagttaget. Red Barnet *anbefaler*, at det i lovbemærkningerne tydeliggøres, hvilke skridt der som udgangspunkt bør tages før afværgehjælp eller magtanvendelse kan være proportionelt.

For bred hjemmel til fysisk magtanvendelse

Det fremgår af forslaget § X4, at såkaldt afværgehjælp kan udgøre kortvarig fastholdelse, når det er nødvendigt for at afværge, at eleven ødelægger eller beskadiger ting eller ejendom i et ikke ubetydeligt omfang. Af § X5, som omhandler fysisk magtanvendelse, fremgår, at skolens personale kan fastholde et barn eller føre det væk fra en situation i en række tilfælde. Her er det ikke understreget, at fastholdelsen skal være kortvarig.

Red Barnet *anbefaler*, at det i § X5, som i § X4, udtrykkeligt bør fremgå, at fastholdelse skal være kortvarig.

Det fremgår endvidere af den foreslåede § X5, at fysisk magtanvendelse kan finde sted bl.a. hvis et barn udviser en adfærd, der i et ikke ubetydeligt omfang er chikanerende eller krænkende for barnet selv, øvrige elever, personalet, andre personer, eller væsentligt forstyrrer undervisningen for andre. Denne del af forslaget udvider den eksisterende hjemmel til magtanvendelse over for børn. Det er dybt problematisk, at forslaget stiller børn i et retssikkerhedsmæssigt tomrum, idet der ligger et meget vidt skøn for, hvad der vil udgøre et ikke ubetydeligt omfang af chikane eller en væsentlig forstyrrelse af undervisningen. De voksne omkring barnet risikerer derfor at stå i en situation, hvor det er ganske uklart, hvad man må og ikke må. Hertil kommer, at fysisk magtanvendelse bør være en allersidste udvej og aldrig bør bruges til at imødegå forstyrrelser af undervisningen. En række spørgsmål fremstår ubesvarede, når det kommer til muligheden for magtanvendelse ved chikane, krænkende adfærd eller væsentlig forstyrrelse af undervisningen. Hvilket signal sender det, at en voksen, som børnene bør have tillid til og respekt for, tyer til magtanvendelse som svar på chikane eller forstyrrelser? Legitimerer det, at børnene reagerer på samme måde i skolegården, hvis et barn forstyrrer andres leg? Hvad skal der efterfølgende ske med det barn, overfor hvem der er anvendt magt? Hvordan vil man sikre, at der bliver taget hånd om barnet og de andre børn, der har været vidner til magtanvendelsen? Hvordan sikrer man, at barnet får den hjælp og støtte, det måtte have brug for? Hvordan sikres det, at skolens ansatte kan navigere hensigtsmæssigt inden for det vide skøn, bestemmelsen lægger op til? Det er Red Barnets vurdering, at hjemlen til at foretage magtanvendelse bør være langt mere snæver, end der lægges op til.

Red Barnet *anbefaler* derfor, at det i lovbemærkningerne understreges, at voldsom chikane eller krænkende adfærd kun helt undtagelsesvist må føre til magtanvendelse.

Red Barnet *anbefaler* desuden, at hjemlen til magtanvendelse ved forstyrende adfærd fjernes fra lovforslaget.

Manglende fokus på forebyggelse

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at Børne- og Undervisningsministeriet foreslår øgede beføjelser til magtanvendelse i grundskolen *“for at skabe bedre mulighed for, at skolerens personale kan beskytte eleverne, øvrige elever, personalet eller andre personer samt læringsrummet og de vigtige sociale fællesskaber i skolen.”*

Efter de eksisterende regler, kan lærerne gøre brug af magtanvendelse i nødretslignende situationer – altså hvis der er nærliggende fare for dem selv, eleven eller andre, eller hvis eleven er i risiko for at gøre skade på ting. Allerede her ligger der altså en beskyttelse af de ovenfor nævnte persongrupper. Ser man på hensynet til at beskytte de sociale fællesskaber i skolen, er det værd at bemærke, at 68 procent af de adspurgte lærere i en undersøgelse fra 2024 svarede, at manglende ressourcer går ud over elevernes trivsel. Trivsel er forudsætningen for at kunne sikre effektiv forebyggelse af konflikter, og at børnene er trygge og har en værdig plads i fællesskabet.¹

En anden årsag til manglende trivsel er det meget høje antal vikarer, som underviser i stedet for uddannede lærere. 90 procent af de adspurgte lærere vurderer i en nyere undersøgelse fra Danmarks Lærerforening, at den stigende brug af vikarer i folkeskolen skaber mere uro i klasserne, mens 81 procent mener, at den øgede brug af vikarer skaber et højere konfliktniveau.² I skoleåret 2022/2023 blev der i fagene dansk og matematik registreret hhv. 10 og 10,6 procent af undervisningen som vikartimer.³ Det kræver faglighed at vurdere, hvornår og hvordan man skal gribe en klasse, hvor en situation eskalere. Det kræver på samme måde faglighed og kendskab til eleverne på pædagogisk vis at kunne sørge for, at eleverne trives.

Red Barnet *anbefaler* et øget fokus på, hvordan der skabes tid og ressourcer til at arbejde med at styrke trivsel, forebygge mobning og fremme gode, rummelige fællesskaber og konflikthåndtering. Det pædagogiske arbejde bør være i højsædet og skal prioriteres. Det kræver, at lærerne og andre relevante faggrupper har ressourcer, mulighed for sparring og kan stå på et solidt fagligt fundament, hvis de skal styrke trivslen og skabe rummelige fællesskaber, hvor børnene føler, at de høres til. Hertil kommer et behov for supervision, der kan hjælpe lærere og pædagoger med at holde deres professionelle blik på barnet, så de ikke så hurtigt rammer deres metodeloft og kommer til at handle i afmagt.

Red Barnet *anbefaler* på denne baggrund, at der med lovgivningen indføres en pligt til forebyggelse, at dette uddybes i en vejledning, og at der afsættes de fornødne ressourcer til forebyggelsesarbejdet.

Retssikkerhedsgarantier for barnet

Magtanvendelse er et meget alvorligt indgreb i barnets integritet og selvbestemmelsesret. Der er derfor behov for, at ny lovgivning på området ledsages af eksplicite retssikkerhedsgarantier – blandt andet høring og inddragelse af barnet, begrundelses- og dokumentationspligt, klageadgang og eksternt tilsyn. Disse tiltag skal sikre, at barnets retssikkerhed hele tiden er i fokus. Lovforslagets § X6 omhandler registrering og indberetning af afværgehjælp og fysisk magtanvendelse. Bestemmelsen mangler dog størstedelen af de ovenstående retssikkerhedsgarantier. Red Barnet bemærker, at retssikkerhedsgarantier i forbindelse med magtanvendelse bør være til stede på alle landets skoler og institutioner, ikke blot dem der specifikt nævnes i lovforslaget.

Ad inddragelse af barnet

¹ [2024-11-medlemmernes-oplevelse-af-folkeskolens-oekonomi.pdf](#)

² [Højt vikarforbrug går ud over elevernes faglighed og trivsel | Danmarks Lærerforening](#)

³ [Analyser: Vikarlektioner i folkeskolen - Danmarks Statistik](#)

FN's Børnekonvention, artikel 12, omhandler barnets ret til at blive hørt. Artikel 12 skal sikre barnet retten til frit at udtrykke sine synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet, og barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget (2.3.3), at en elev, der har været udsat for magt-anvendelse og dennes forældre skal gøres bekendt med den efterfølgende registrering og indberetning og have lejlighed til at udtale sig om episoden. I forbindelse med registreringen skal personalet tale med eleven om hændelsen, årsagen m.v. Formålet hermed er, at personalet får forklaret eleven, hvorfor der blev anvendt magt i den konkrete situation, og at eleven får mulighed for at sætte ord på, hvordan situationen blev oplevet af den pågældende, samt at personalet sammen med eleven kan finde en løsning på, hvorledes magtanvendelse kan undgås fremover i lignende situationer. Der skal i den forbindelse tages hensyn til elevens alder, modenhed og funktionsevne.

Det er Red Barnets vurdering, at der med de foreslåede bemærkninger kan opstå tvivl om, hvordan og i hvilket omfang barnets perspektiv skal inddrages i indberetningen til kommunalbestyrelsen. Det er desuden uklart, om processen vil føre til reel inddragelse, hvor barnet føler sig set og hørt eller risikerer blot at blive en voksens fortælling til barnet om, hvorfor en magtanvendelse kan retfærdiggøres.

Red Barnet *anbefaler*, at det eksplicit fremgår af bemærkningerne, at barnets perspektiv og oplevelse skal fremgå tydeligt af indberetningen til kommunalbestyrelsen, og at inddragelsen tager udgangspunkt i principperne i FN's Børnekonventions artikel 12 og FN's Børnekomité's General Comment nr. 12 om børneinddragelse.⁴

Ad begrundelses- og dokumentationspligt

Det fremgår af bemærkningerne, at det på folkeskoler er skolens leder, som skal sikre registrering og indberetning af episoden til kommunalbestyrelsen. Frie grundskoler og efterskoler og frie fagskoler er ikke omfattet af denne indberetningspligt til kommunalbestyrelsen.

Red Barnet mener ikke, at der skal være forskel for retssikkerheden for elever, alt efter hvilket undervisningstilbud de gør brug af.

Red Barnet *anbefaler* derfor, at registrerings- og indberetningspligten omfatter alle børn på alle de skoler og institutioner, hvor loven finder anvendelse.

Red Barnet *anbefaler* desuden, at Børne- og Undervisningsministeriet udarbejder en vejledning til indberetninger og registreringer vedr. magtanvendelser, således at der nationalt skabes en ensartet praksis, som der løbende kan føres tilsyn med.

Ad klageadgang

Lovforslaget indeholder ikke bestemmelser om klageadgang i forbindelse med magtanvendelser. Det vil således være særdeles vanskeligt for elever og forældre at få efterprøvet, om en magtanvendelse har været lovlig og proportional. Dette kan hverken være i barnets eller de voksnes interesse, idet den eneste form for klageadgang vil være politianmeldelser, hvilket vil være voldsomt og både for de implicerede børn og voksne og ganske uhensigtsmæssigt i de situationer, hvor en administrativ klageproces havde været tilstrækkelig.

⁴ [CRC C GC 12-EN \(2\).pdf](#)

Red Barnet *anbefaler*, at lovforslaget sikrer en reel klageadgang vedrørende foretagne magtanvendelser.⁵

Ad eksternt tilsyn

For at sikre, at det nye hjemmelsgrundlag administreres til barnets bedste og på en ensartet måde i landets kommuner, er der behov for et eksternt, nationalt tilsyn. Et sådant tilsyn bør efter Red Barnets opfattelse føre tilsyn med hele undervisningsmiljøområdet i Danmark – også for at dæmme op om de nuværende udfordringer med netop undervisningsmiljø.⁶

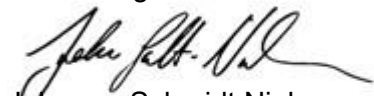
Internationale forpligtelser

FN's Børnekomité har i juli 2025 udtrykt bekymring over den norske lovgivning vedrørende udvidet hjemmel til magtanvendelse i skoler og institutioner – en lovgivning som har inspireret nærværende danske lovforslag. Børnekomitéen anbefalede blandt andet, at stigende voldelig og aggressiv adfærd blandt børn i skolesystemet bør imødegås af forebyggende tiltag, herunder ved handleplaner udarbejdet med inddragelse af børn og øget uddannelse af personale.

Red Barnet *anbefaler*, at Danmark lader sig inspirere af Børnekomitéens anbefalinger til Norge, ikke mindst i lyset af Danmarks kommende rapportering til Børnekomitéen.

Red Barnet står til rådighed ved ønske om uddybelse af ovenstående. Kontakt senior børneret-tighedsjurist, Amalie Bang, amba@redbarnet.dk

Med venlig hilsen

Johanne-Schmidt Nielsen, generalsekretær

⁵ Dette vil være i tråd med FN's Børnekomité's anbefalinger, se e.g. [CRC C NOR CO 7-EN.pdf](#) punkt 10 (a).

⁶ Red Barnet finder det dybt problematisk, at det formelle tilsyn med undervisningsmiljøloven blev afskaffet pr. 1. juli 2025 med nedlæggelsen af Dansk Center for Undervisningsmiljø.